

isto, staro pesem ter nam odklanja pravice do šole in uradnije ne gledé na to, da nam povezuje s tem žile in da nismo mi krivi, ako se ne povzpnejo na višjo stopinjo omike.

Škode pa vsled tega ne trpimo samo mi, ampak cela država. Čas je torej, da se nam obrne že na bolje.

Družba sv. Cirila in Metoda — kaj je to?

V poduk slovenskemu ljudstvu.

(Konec.)

8. Ali imajo tudi podrugod enake družbe?

Nemci in Lahi segajo tudi drugim narodom v pravico. Zlasti Nemci so te misli, da so sami oni za to na svetu, da bi gospodarili, vsi drugi pa da smo za to rojeni, da se jim klanjamo. Kakor nas Slovence, prav tako pritiskajo od vseh strani naše brate Čehe. Na vse kripilje jim ponujajo svoj nemški jezik. Toda Čehi pravijo: „Ne udajmo se!“ Možati so, je kleni so. Trdo se postavljajo Nemcem po robu. Češ, mi nočemo vašega jezika; mi hočemo pri tem ostati, kar so nas naučile naše matere; mi nočemo, da bi naši otroci Nemci postali. Proti pogubnemu delovanju nemškega „šulvereina“ so si ustanovili posebno družbo, kateri pravijo „šolska Matica“. Ona je prva mati češkimi otrokom. Zánje je oskrbela že brez števila otroških vrtov in šol. Na dveh krajih jim je založila celó latinske šole. V prvih 4 letih svojega delovanja je potrošila za češke šole 316.000 gld. Od kod pa dobiva „šolska Matica“ toliko denarja? V naročje ji ga usipava češko ljudstvo, ki neskončno ljubi svoj materni jezik. Češki delavec si rajši pritrguje od vsakdanjega kruha, kakor da bi tujcem izdajal svojo deco. Češki grajsčaki in bogatini darujejo Matici po tisočakah. Kjer koli so Čehi v kaki tovaršiji, gotovo vstane kdo izmed njih in pobira darove za „šolsko Matico“. Tej družbi v prid napravljajo vsako leto krasne veselice — dohodke od njih dobiva Matica, društva, posojilnice, zavarovalnice ji odstopijo po več stotin vsakoletnega dobička. — Slovenci! posnemajmo Čehe; kakor oni „šolsko Matico“, podpirajmo mi družbo sv. Cirila in Metoda!

V škodo hodijo Hrvatom v Istri Lahi. Naši bratje Hrvatje pa ne drže rok križem. Osnovali so si „bratovščino hrvaških ljudi“, katera lepo skrbi za to, da se hrvaška mladina ne odtuji svojemu narodu ter ne zagazi v Lahone.

Da, celó med Nemci so se našli poštenjaki, ki so izprevideli, da je najbolje držati se zlate resnice: „Vsakemu svoje!“ Spoznali so, kako škodljiv je „šulverein“ katoliški veri. Zoper njega so tedaj postavili na noge „katoliško šolsko družbo“, kateri je namen, pospeševati

časno in večno srečo mladine, zato pa hoče ustanavljati katoliške šole in razširjati krščanske resnice v šoli in v družini. Ta družba ima malodane enaka pravila, kakor naša družba sv. Cirila in Metoda. Na čelu „katoliški šolski družbi“ stoji kardinal Dunajski in škof Sent-Hipolitski.

Glejte, toliko storé ljudje po svetu za svojo mladino, da se jim ne izpridi in ne zajde na napačna pota. O letošnjem sv. letu nas opominja sam sv. oče Leon XIII., naj podpiramo dobre šole in naj za nje darujemo zaukazano miloščino. Čujte glas dobrega pastirja! Mesto, da bi drugam pošiljali mile darove, podpirajte ž njimi rajši dobro domačo stvar, podpirajte ž njimi družbo sv. Cirila in Metoda! Saj se ona bojuje za našo vero, za naš jezik! Ona nadaljuje delo sv. apostolov naših. Ona skrbi, da ne umolkne naš jezik slovenski, ker je tud njega poklicala previdnost božja v hvalo svojo. „Vsi jeziki hvalite Gospoda!“ Deca naša naj slavi Trojednega v slovenskem jeziku! „Iz ust otrok in dojenčev si si napravil hvalo, da odpraviš sovražnika.“ Na delo toraj v ime božje in v ime slovenskih apostolov sv. Cirila in Metoda! Bog in Slovenci!

Gospodarske stvari.

Krvna uš, velika škodljivka našim jablanom.

Kakor je skrbno opazovanje pokazalo, se ta škodljivi in nevarni mrčes najbolj na naših jablanah zareja in jim sok izsesava. Vojska, kakor so skušnje pokazale, se proti krvni uši najlaglje po zimi pelje in sicer meseca januarja, februarja in marca. Vsi ranjeni prostori, na katerih je v preteklem letu krvna uš sedevala in kateri se na nekošnji belkasti prevleki spoznavajo, se morajo skrbno pregledati in potem s tekočino, katera se bode pozneje popisala, temeljito izščetati. Tudi se mora prst okoli debela nekoliko vzkopati in od drevesa proč potegniti, da se zalega krvne uši, ki se morda pod prstijo in v nji nahajajo, dosežejo in pokončajo. Kdor prav skrbno ravnati hoče, ta naj vso skorjo na drevesu dobro poščeta, kakor tudi po njegovih vejah in z omenjeno tekočino izpira. Ker se pri tem delu precej veliko take tekočine porabi, tako je tukaj le take pomočke rabiti, ki so bolj po ceni in ne predragi. Taki so:

1. Navadni lug, kakoršnjega dobivamo, ako lesni pepel z vodo zalijemo.

2. Plinova voda, kakoršnja se dobiva pri narejanju plina kot pristranski pridelek, ta se pa mora za polovico s čisto vodo zmanjšati.

3. Apneno mleko.

4. Zmes iz sode in galuna. 2 kili sode in 1 kilo galuna se v 50 litrih vode raztopi.

Konečno še se omenja, da ni toliko ležče

na pomočku, kolikor bolj na natančnem ravnanju pri vsem tem poslu. Treba je tudi najmanjšo ranico v skorji do dobra izščetati, da se mrčesu v vseh njegovih skrivališčih do živega pride. Ako je drevo bolj zaušeno, naj se z podvojeno skrbijo početa. Ako se tako z vso marljivostjo in delavnostjo proti škodljivcu postopa, se bode posrečilo, njegovo število, kolikor mogoče, zmanjšati.

Kako preslico (*Equisetum*) in lapuh (*Tussilago farfara*) pokončati.

Preslico in lapuh, kjer sta se zaredila do dobra, pokončati je neobičajno težavno, rekel bi, skorej nemogoče. Poglavitni vzrok temu, so močne korenine, ki zelo globoko segajo in pa še ta okoliščina, da vsaki košček korenine sam za se začne poganjati in na novo rasti. Proti preslici se vspušne le tako postopa, da se vsi mladi odrastki, brž ko se pokažejo, pokončajo. Če se tako nadzemeljski deli te rastline vedno in vedno sproti uničujejo, se ne le zareja semena vedno zabranjuje, ampak tudi korenine vedno bolj in bolj slabé in slednjič cela rastlina konec vzame. Seveda do tega treba leta in leta. Vsekako se pride še prej do zaželenega cilja, ako se rastlini potrebni pogoji njenega prospevanja, kolikor mogoče, odtegnejo. Ti pogoji so pa skisana zemlja in železnata prst. Zelezo se iz prsti odpravi, ako se ji pridene kajnita in apna ter prevelika moča odtegne. Kakor so dosedajne skušnje pokazale, so to najboljši pomočki zoper preslico.

Proti lapuhu se pa priporoča, da se zemljišče, kjer je to mogoče — pri vinogradu seveda to ne gre — v pašnik spremeni in da se na novo izrasli listi, kolikor mogoče sproti pokončajo. Ako se skozi dve leti dosledno tako proti lapuhu postopa, tako korenine, ker listi ne pridejo do popolnega razvitka, v preteku dveh let poginejo, one se v lastnem soku tako rekoč zadušé. Razun tega se pa tudi izdaten del korenin, ker so steblica votla, skozi katera od zvonaj moča vdira, pokonča, kar je že iz tega razvidno, ker na travnikih, ki se dajo zamakati, lapuh v malem pogine. Pogostno zamakanje po košnji je tedaj le koristno. Na njivah se v pokončanje lapuha priporoča posejanje listnatih sadežev in kakor se vidi, so vse rastline z metuljkastim cvetom naglavni sovražniki lapuhovi. V nekaterih krajih, v katerih lapuh po njivah še ni prek in prek zaraščen, kaže lapuh porezati, požeti in te kraje s črstim svinjskim gnojem dobro pognojiti. S tem se provzroči, da stebila hitro gnjiti začno, katera gnjiloba se potem kmalu tudi do korenin razširi in tudi te v kratkem ugonobi.

Sejmovi. Dne 10. novembra pri sv. Martinu pod Vurberkom, dne 11. nov. v Gomilicah, pri sv. Mohorju na Rodnah, v Marenbergu, pri

sv. Martinu pri Slov. Gradcu, v Ormožu, pri sv. Barbari (Oploznica), na Laškem in v Spodnjih Hočah.

Dopisi.

Iz Maribora. (Volitev na Ptuj.) Dasi je bilo dne 28. oktobra slabo vreme, izvršila se je volitev dež. poslanca za ptujski volilni okraj v najlepšem redu. Večina volilcev se je bila zbrala pred volitvo v Narodnem domu ter se je od ondi podala skup na volišče. V volilni komisiji so bili č. g. Anton Fröhlich, nadžupnik pri sv. Križu pri Slatini, č. g. Jak. Meško, župnik pri sv. Lovrencu v Slov. goricah; g. Fr. Urbas, posestnik pri sv. Lovrencu na Dravskem polju in kandidat g. dr. Fr. Jurtela. Le-te so volili volilci z vzklicem, ostalih troje pa je izvolil vladni komisar, g. Supančič. Volilcev je bilo na volišču 143, kacij 20 bilo pa jih je popihalo, ne da bi le čakali na volitev. Čudimo se, zakaj da so jo letos tudi 4 Haložani pobrisali. Ostali pa so enoglasno volili g. dr. Fr. Jurtela. To je gotovo lepa volitev, nismo pa tudi druge pričakovali. Ljudstvo je ondi že dovolj podučeno in za nemškutarja nima več prostora. Slava!

Iz Ptuja. (Dijaška kuhinja.) Kot mesečni podporniki pristopili so sledeči zunaj Ptuja živeči č. gg.: dr. Franc Gross, c. kr. pristav v Ljubljani, za 15 dni; Jakob Meško, župnik v Št. Lovrencu v Slov. gor., za 15 dni; Franc Simonič, kaplan v Žetalah, za 15 dni; J. Sattler, kaplan pri Veliki nedelji, za 10 dni; Ovsenjak M., v Ljutomeru, 1 gld. na mesec; S. Kocbek, c. kr. kontrolor v Ljutomeru, 1 gld. na mesec; darovali so za kuhinjo naslednji č. gg.: E. Lilek, c. kr. prof. v Sarajevu, 10 gld.; o priliki dobrodošlice gosp. dr. Žižka v Ormož nabralo se 7-80 gld.; o. Avg. Belec, kapucinski provincijal v Reki, 2 gld.; dr. Ferjančič, c. kr. državnega pravdnika namestnik v Ljubljani, 2 gld.; Ivan Vrhovnik, cooper. v Dobu na Kranjskem, 2 gld.; F. R. Tratnik v Ljubljani 2 gld.; po 1 gld. č. gg.: J. Pajtler, kaplan v Št. Lovrencu v puščavi, M. Kokot, nadučitelj v Pišecah in Ludvik Klang, strojnik iz Dačice na Moravskem. Vsem milim dobrotnikom izrekamo najprisrčnejšo zahvalo. Slovenci podpirajte človekoljubno podjetje! Nadalnje milodare vzprejema č. g. o. Benedikt Hrtiš, gvardijan v Ptuj.

Iz Precetinske okolice. (Nemčursko petje — žganjarija.) Marsikateremu čitatelju „Slov. Gospodarju“ je dobro znano, kako se je v naši vasi pred nekoliko časa za narodnost delovalo, kajti ni minol teden, da ne bi se bil čital dopis od tukaj. Kako so prepevali krasne slov. pesmi! Sedaj pa je vse zaspalo; sam ne znam, kak pomen ima to spanje! Morda